tekst: Liesbeth ten Hallers

Als betoverd liet ik de hand van mijn grootvader los. In de ban van het stralende geel van malse bloempjes leidde onze dagelijkse lentewandeling sindsdien naar de hertenkamp, naar de voet van de meidoornhaag. Vele jaren later werd de praktijkopdracht van mijn lerares, om speenkruid, 'een lastig onkruid', weg te schoffelen, door mij onder protest aanvaard. Ecologisch tuinieren stond niet op het leerplan.

Mooi ondergoed

Citroentje op speenkruid.
FOTO: D. KLEIN GELTINK

Gouden randje Een aantal kruidachtige voorjaarsbloeiers leent zich voor onderbegroeiing van bladverliezend loofhout. Ook in uw tuin is er vast wel zo'n humeuze plek aan de voet van heesters (geen wintergroene dus!) of in de halfbeschaduwde grasrand daarlangs. Vroeg in het jaar blaast de wind guur door de kale takken, maar soms dringt de zonnewarmte door tot op de bodem, waar klimop en maagdenpalm een opgezette kraag vormen voor lage bloeiers. De overwinterende dagvlinders, de witjes en andere vroege soorten maken dan laag bij de grondse, korte vluchten. Afhankelijk van het weer kan speenkruid (*Ranunculus ficaria)* in de periode van februari tot halverwege mei bloeien. De bodembedekkende, glanzend donkergroene bladpol strekt zich in de loop van de tijd uit tot een hoogte van 20 cm om eind mei te vergelen en af te sterven. De verspreiding vindt alleen plaats via de bovengronds gevormde speentjes. Je kunt ze verzamelen en in voedselrijke grond uitstrooien. Op beschaduwde of vochtige plaatsen kan de plant in korte tijd hele tapijten vormen en wie het met maarts viooltje of 'bijgoed', zoals wilde boshyacint (*Scilla nonscripta*) en sterhyacintje (*Scilla sibirica*), combineert, ontkomt niet aan wat wiedwerk.

Très parfumée Een plantje, dat door de verspreiding van een verfijnd parfum het gebrek aan uiterlijke charme ruimschoots opheft is het maarts viooltje (*Viola odorata*) en het citroentje kent de weg. Al bij de oude Grieken zeer in tel, wordt de lieflijke lucht ook nu nog benut bij de bestrijding van vandalisme, claustrofobie, geheugenstoornis en knorrigheid. Net als speenkruid houdt dit diep paarsblauwe, soms ook wit viooltje van humeuze grond en een licht bladerdak in de zomertijd. In een droog voorjaar is sproeien lonend: de nieuwe rozetten aan de bovengrondse uitlopers vormen na jaren een neusstrelend matje. Het is romantisch om in buikligging de lente op te snuiven, maar een verhoogd perk is comfortabeler en net zo heilzaam. Op rijke grond treft u het: in de herfst is er een tweede bloei mogelijk. De Engelse koningin Victoria liet in een jaarrondteelt duizenden van deze viooltjes kweken voor corsages ten behoeve van haarzelf en haar hofdames.

Maarts viooltje: verfijnd parfum.
FOTO: LIESBETH TEN HALLERS

Robertskruid: muskusgeur.
FOTO: LIESBETH TEN HALLERS

Muskus Verrassend sterk komt de solide ondertoon van duur geurwerk - muskusgeur - vrij, wanneer je onverhoeds bovenop het loof van robertskruid (*Geranium robertianum*) belandt. Het behaarde steeltje is rood en zonnig gesitueerd en kleurt het filigreinachtige blad mee. Halverwege de zomer knip ik zo'n plantje, dat met voldoende vocht 60cm hoog kan worden, wel eens terug: Onvermoeibaar blijven de snoepjesrose, zelden witte weefbloemen zich aankondigen tot de nachtvorst ze een halt toeroept. Een overschot ontstaat snel (met als voorspelbaar gevolg algemene onderwaardering), maar het laat zich, in bijvoorbeeld afwisseling met Vergeet-mij-niet en Lievevrouwebedstro, zo gemakkelijk wieden... Met z'n minieme worteltje weet dit plantje op droge, donkere plaatsen nog lokstof voor de witjes bij elkaar te scharrelen. Van de duidelijk herkenbare kiemplanten is het dankbaar uitdelen, want zulk eenvoudig ondergoed is niet overal te koop!

Aanbevolen literatuur

John Rigaux en Rosette van Cauteren. De ekologische siertuin.
Uitgeverij VELT, ISBN90-800626-3-4.